

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din, za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din; za ino- zemstvo: 210 din. — Pla- ca in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 114.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici 23. — Rokopisov ne vračamo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, srede in petek

Ljubljana, petek 8. oktobra 1937

Cena posameznih številki din 1.50

Centralizacija denarništva se mora nehati!

Sistematično se pri nas izvaja centralizacija denarništva. V začetku se je izvajala bolj tiho, da je prečanski kraji niso niti opazili, polagoma pa je zavzela tako jasne oblike, da jo je moral spoznat tudi slepec. Najbolj se je pokazal v avgustu 1931., ko se ni hotelo pomagati zasebnim denarnim zavodom, da bi se rešili iz katastrofe, ki jo je povzročil run vlagatelj. Par sto milijonov papirnatih dinarjev za nekaj mesecev je bilo treba takrat posoditi denarnim zavodom in katastrofa bi bila odvrnjena. A ta skromna in nad vse nujna pomoč se je odklonila. A ne samo to! V tem najtežjem času je Narodna banka denarnim zavodom celo odpovedala svoje kredite. Takrat se je pokazalo, da to nerazpoloženje do zasebnih denarnih zavodov ni le slučaj, temveč sistem.

To dokazujejo tudi težka dejstva o stanju hranilnih vlog pri zasebnih in državnih denarnih zavodih. Pred navalom vlagatelj 1. 1931. so imeli vsi denarni zavodi v državi za 157 milijarde din hranilnih vlog in javnih fondov ter pupilnega denarja. Od te vsote je odpadlo na Drž. hipotekarno banko in Poštno hranilnico 24 milijarde ali 15,3% vsega denarja. Leta 1937. pa so padle vse vloge in vsi fondi na 139 milijarde din, od te vsote pa je odpadlo na drž. hip. banko in Poštno hranilnico 53 milijarde, ali 38,6%, na vse zasebne denarne zavode pa 85 milijarde ali 61,4%. Če pa prištejemo še čekovne vloge pri Poštni hranilnici v višini 1,6 milijarde k denarju, ki je pod kontrolo obeh državnih zavodov, potem vidimo, da kontrolirata oba državna zavoda že nad polovico vseh vlog v naši državi. Sistem centralizacije je torej zmagal!

Toda propagatorjem te centralizacije niti ta zmaga ne zadostuje, temveč hočejo izvesti centralizacijo do konca. Centralizacija kmetijskih dolgov pri Priv. agrarni banki je bila nov uspeh tega sistema, v kratkem se bo začela pripravljati tudi ustanovitev centralne zadrugne banke, ki jo zahteva novi zadrugni zakon, centraliziran je bil denar bratovskih skladnic in z ustanavljanjem vedno novih fondov se razširja centralizacija denarja še na druga polja. Skratka: centralizacija denarništva se nadaljuje z vso odločnostjo in v ta namen se ustanovljajo tudi vedno nove podružnice drž. denarnih zavodov.

Nujna posledica te centralizacije je, da vse zasebno denarništvo vedno bolj peša, da ne more več v prejšnji meri izvrševati svojih funkcij, teh pa v celoti državni zavodi tudi ne morejo prevzeti. Nastaja tako praznota, pod katero trpi vse naše gospodarstvo in ki je najbolj kričeči dokaz velikanske državniške nesposobnosti onih, ki izvajajo to nepremišljeno in škodljivo centralizacijo denarništva. Kajti tisti malenkostni dobiček, da je centralizacija denarja pri državnih denarnih zavodih za drž. blagajno komodnejša, niti zdaleka ne odtehta velikanske škode, ki je nastala, ker ne deluje več preje tako delavno in zaslužno zasebno denarništvo. Pozitivna vrednota

se je uničila, na njeno mesto pa se ni postavilo nič!

Pri tem pa se je napravila še druga in silno občutna škoda. Ni le prazen slučaj, da se je ataka tujega kapitala v Jugoslavijo posebno stopnjevala od onega trenutka, ko je naše domače zasebno denarništvo na tleh. Samo domači zasebni kapital se more boriti s tujim, nikakor pa ne državni denarni zavodi, ki so po svojih pra-

vilih mnogo preveč vezani. Našo gospodarsko osamosvojitve je ubila centralizacija denarništva. Tu je izvorni greh našega gospodarskega neuspeha.

Gospodarski ko državni in nacionalni razlogi govore proti centralizaciji denarništva in zato se sedanji sistem centralizacije ne sme več trpeti. Zato je tudi načrt nove hranilniške uredbe, ki je izdelana v duhu najostreje centra-

lizacije denarništva, pravo izzivanje in se mora zato z vso odločnostjo odkloniti. Naravnost narodna in državna škoda bi bila, če bi se ta uredba sprejela. Proti njej je zato treba voditi kar najbolj energičen boj, ki pa ne sme biti le stvar denarnih zavodov in gospodarskih ljudi, temveč stvar vsega naroda! Tu ni mogoč noben kompromis, tu se mora voditi boj do popolne zmage!

vsak hip sklicati izredna skupščina zadržnikov in izpremeniti pravila, dočim je pri zasebni firmi vseh strok za vsako izpremembo dovoljenja ali odobritve potrebna vloga pri obrtni oblasti, združenju, zbornici itd. Določila novega zadrugnega zakona so v tem oziru nezadostna in pomanjkljiva. Zato se morajo izpopolniti. Zlasti je potrebno, da izda trgovinski minister potrebna navodila, posebno glede specialnih zadrug, za katere so potrebne iz splošnih interesov posebne kavtele. Tu mislimo na hranilnice in kreditne zadruge in zastavljalnice, ustanovljene na zadrugni podlagi, posebno pa še na zadrugne zavarovalnice. Opozorjamo, da je treba posebej urediti tudi pogoje za začetek poslovanja pri zadrugnih električnih centralah za razsvetljavo, za prodajo pogonske sile, nadalje pri stavbenih in gradbenih zadrugah, pri strojnih in podobnih zadrugah. Enako ne morejo biti izvzete blagovne zadruge, tudi če poslušajo samo z zadržniki, ne glede veljavnosti zakonskih določil, ki se tičejo kontrole poslovanja, obsega dela itd. za posamezne vrste blaga, ki ga prodajajo. Obrtne oblasti pa bodo sedaj v veliki zadregi. Zato prosimo konferenco, da se jim dajo striktna navodila, ki bi se morala istočasno sporočiti tudi zbornicam.

Upoštevati je treba tudi to, da je zakonodavec v novem trgovinskem zakonu, o katerem je istočasno razpravljalo nar. predstavnništvo, predvidel in smatral za potrebne posebne stroge pogoje za

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Stirije glavni nedostatki novega zadrugnega zakona

Spomenica Zbornice za TOI na trgovinskega ministra

II.

V prejšnji tedenski številki smo objavili prvi del spomenice ljubljanske zbornice za TOI o glavnih nedostatkih novega zadrugnega zakona. Zlasti poudarja spomenica, da je novi zadrugni zakon v nasprotju z obrtnim zakonom in da bo zato povzročil mnoge nejasnosti. Zato je nujno potrebno, da se izdajo pravilniki k novemu zadrugnemu zakonu le s soglasjem trgovinskega ministrstva, da bi se ta nesoglasja čim bolj omejila. Posebno pozornost pa zaslužijo štiri točke novega zadrugnega zakona in na te opozarja drugi del spomenice, ki ga objavljamo danes.

I. Ustanavljanje zadrug

Za ustanovitev zadrug je po novem zakonu potrebnih 10 oseb, ki razpolagajo s svojim premoženjem in ki pismeno izjavijo, da hočejo ustanoviti zadrugo. Nobeno predhodno dovoljenje obrtnih oblasti za ustanovitev zadrug ni potrebno. Zadruga pravno obstoji, ko se vpiše v zadrugni register.

V teh pretirano liberalnih določilih je dobljen del vzroka kasnejših poslovnih neuspehov in kritičnih dogodkov v razvoju našega zadrugništva in najbrže bodo imela ta določila, — če ostanejo v veljavi — tudi za posledico, da se bodo tudi v bodoče ustanovljale zadruge brez zadostnih sredstev in pogojev za obstoj, in sicer od oseb, katerim je več za ugodnosti in bonitete, ki jih nudijo zadruge, kakor pa za resnično zadrugno delo. Upravičena je bojazen, da bo že pri ustanavljanju nove zadrugne in kljub vsem ugodnostim, subvencijam in podporam manjkala dejanska potreba in možnost uspeha. V preteklih letih smo bili ponovno priče, kako so se posamezne zadrugne zveze obračale na kr. vlado s prošnjami za subvencije iz javnih sredstev, da se z njimi pokrijejo deficiti. Ta žalostna izkušnja se bo v bodočnosti, če ostanejo sedanje razmere, še dostikrat ponavljala. To nalaga konferenci dolžnost, da opozori ministrstvo, da se morajo za vse oblike firm izenačiti pogoji za izvajanje blagovne trgovine ali obrtniškega obrata ter da je treba v prvi vrsti preprečiti vsako nezaželeno eksperimentiranje, da se z nerealnim in odvišnim ustvarjanjem zadrug ne kompromitira sicer zdrava in koristna zadrugna ideja, da se ne povzročijo zadrugnikom nepopravljive škode in posredno tudi drugim gospodarskim ljudem in vsemu gospodarstvu, kakor se

je to žal dosedaj že večkrat zgodilo.

Konferenca smatra, da je treba z učinkovitimi sredstvi preprečiti hipertrofično ustanavljanje zadrug, če ni dana zanje dejanska potreba, če je zasebno gospodarstvo dovolj razvito in če more z medsebojno konkurenco regulirati cene v korist potrošnika. Zbornice so mnenja, da se mora obstoj obstoječih zasebnih obratov šteti, saj so njih lastniki najvažnejši in največji davčni zavezanci ter se ne smejo brez veljavnega vzroka izpostavljati privilegirani konkurenci, ker bi sicer morale za občno gospodarstvo nastopiti samo negativne posledice.

Konferenca je mnenja, da je brezpogojno potrebno, da pri ustanavljanju zadrug intervenira obrtna oblast, ki je tudi po § 1. obrtnega zakona pristojna za vsako redno, samostojno in neprepovedano gospodarsko delo, kajti tudi gospodarske zadruge se ne bavijo z nobenim drugim ko takšnim gospodarskim delom. Brezpogojno nujno je, da se ohranila kontinuiteta in stabilnost v gospodarskem življenju ter da se obvaruje gospodarsko ravnovesje nepotrebni streljajev in eksperimentov. Konferenca meni, da zadrugni zakon, čigar določbe se nanašajo izključno le na urejanje notranjega ustroja, uprave, kontrole in računovodstva, že sam po svoji naravi ne more derogirati določil obrtnega zakona. Še manj pa urejati delikate javno-pravne odnose. Mislimo, da ni to že iz zakonodajno-tehničnih ozirov mogoče.

II. Označevanje zadrugne firme

Označba zadrugne mora ustrezati dejanskim činjenicam. Ne sme biti označba zadrugne takšna, da služi prevari občinstva, ker praksa dokazuje, da se krijejo pod splošnim imenom »Seljačka zadruga« ali »gospodarska zadruga« vsi mogoči dovoljeni in nedovoljeni posli. Po predpisih novega zadrugnega zakona določajo ime zadrugne firme sami ustanovitelji in registrsko sodišče ne more v nobenem pogledu ugovarjati obratnemu predmetu, ker nima za to niti zakonske podlage niti povoda. Mora čisto navadno vzeti na znanje, kar se mu prijavi. Občna upravna oblast je prav tako izključena od vsakega vpliva in odločanja, ker more le na indirektn način zvedeti, kaj je obratni predmet posameznih zadrug. Takšno stanje je nevdržno. Konferenca smatra, da se mora pred-

videti oblast, ki bo ugotovila, če naslov zadrugne ustreza činjenicam ter da se z neresničnimi imeni ne zavaja ljudi v zmoto.

III. Obratni predmet zadrug

Že v uvodnih izjavanjih smo poudarili, da je popolnoma prepuščeno zadrugnikom-ustanoviteljem, kaj da označijo kot obratni predmet zadrugne. Mnenja smo, da je to zelo neumestno svobodoljublje in da je zelo slabo, če imajo zadruge pravico, da delo in poslovanje, ki so ga brez odobritve oblasti postavile v svoja pravila, neomejeno opravljajo v svojih poslovnih prostorih. Znana je činjenica, da se more na hitro roko in

Ob 20letnici Krekove smrti

V času najtežje preizkušnje je bila slovenskemu narodu naklonjena sreča, da je imel za voditelja moža, zraslega čisto iz njegovih korenin, ki pa je v proroškem duhu videl zarjo osvobođenja in pogumno usmeril pot svojega naroda k tej zarji.

Se je na zunaj vladala tuja nadoblast in še so se svetili po slovenskih vaseh in mestih njeni bajonetni, toda duhovni preobrat naroda je bil že izvršen — in to po zaslugi velikega Kreka.

In tako je bil v najbolj temnih dnevih pogreb dr. Kreka tudi prva

manifestacija naroda, ki je vrgel s sebe tujo nadoblast. In ko so se ljudje vračali s pogreba, je bil v njih Krekov duh in njegovo zadnje sporočilo je postalo zakon za vse Slovence.

S pobožnostjo in zanosom se zato slovenski narod klanja ob 20letnici smrti svojega nepozabnega vodnika njegovemu spominu ter v najvdanejši hvaležnosti in ljubezni objavlja zvestobo njegovemu zadnjemu sporočilu.

Večna slava spominu Janeza Ev. Kreka!

Sporazum z združeno opozicijo in dr. Mačkom sklenjen

Pod predsedstvom dr. Mačka je bil v četrtek dopoldne v Zagrebu sestanek delegatov beograjske združene opozicije: dr. Gavrilovića, dr. Lazarja Markovića in Boke Vlajića z zastopniki KDK: inž. Kožutićem, prof. Jelašićem, dr. Šutejem, Več. Wilderjem in Savo Kusanovićem. Na sestanku so delegati ugotovili, da je bil dosežen popoln sporazum, čigar besedilo bo v najkrajšem času objavljeno.

»Hrvatski dnevnik« priobčuje k temu poročilo komentar, v katerem med drugim pravi: S tem sporazumom sicer še ni rešeno hrvatsko vprašanje, temveč se z njim začneja šele nova organizacija države na podlagi popolne enakosti in enakopravnosti hrvatskega naroda. Vsaka majorizacija

je v bodoče izključena. Pot do rešitve hrvatskega vprašanja je sicer še dolga, vendar pa je sklenjeni sporazum za naše politično življenje važen datum.

Konkretnije govori v svojem komentarju »Ozbor«, ko pravi, da se s sporazumom vrača Jugoslavija na versajsko pogodbo, ker postaja zopet kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. Zato da je potrebna ukinitve stanja po 6. januarju in likvidacija nedemokratskih režimov. Združena opozicija zahteva sklicanje ustavotvorne skupščine, do nje nega sestanka pa se naj ustvari neko prehodno stanje. Glede nove ureditve države ni nobenega določila v sporazumu, ker da se ni hotelo prejudicirati ustavotvorni skupščini.

ustanavljanje, poslovanje in kontrolo dela delniških družb in družb s omejenim jamstvom, ki se bavijo s sprejemanjem hranilnih vlog, s kreditnimi in zavarovalnimi posli. Pa čeprav gre tu za kapitalno mnogo močnejše ustanove, kakor so gospodarske zadruge, je vendar zakonodavec smatral za potrebno, da z ozirom na izkušnje, ki so bile pridobljene za časa velike gospodarske depresije, zahteva večja jamstva ter da poveča odgovornost uprave in nadzorstva za vse poslovanje. Z vsjo pravico smo pričakovali, da bo združni zakon kakor trgovinski zakon vseboval podobne določbe.

Treba pomisliti, da so n. pr. v dravski banovini kreditne zadruge, ki so imele nad 200 milijonov din hranilnih vlog. Za tako visoke vsote zaupnega denarja je treba postaviti čisto druge kavelje. Konferenca označuje kot usoden nedostatek zakona, da se morejo v eni vasi ustanoviti tudi po tri in več kreditnih in blagovnih združ, ki pri takšnem številu absolutno nimajo pogojev za uspešno delo ter je zato že z ustanovitvijo združ tudi zapečaten njihov usoda. Imeli smo zadržnosti pri takšnem številu absolutno nimajo pogojev za uspešno delo ter je zato že z ustanovitvijo združ tudi zapečaten njihov usoda. Imeli smo zadržnosti pri takšnem številu absolutno nimajo pogojev za uspešno delo ter je zato že z ustanovitvijo združ tudi zapečaten njihov usoda.

Zlasti smatramo, da ni združljivo z združnim načelom, da se odpirajo krčme in druga gostinska podjetja na združni podlagi. Prav tako smatramo, da se ne bi smeli omogočati hoteli na združni podlagi, kajti združna more pač biti lastnik, zakupnik hotela pa mora biti vedno oseba, ki zadostja predpisom obrtnega zakona. Pri gostinskih obratih se pač ne more upravičiti načelo, da služijo samo združnikom ali da služijo povečanju dohodkov združnikov, temveč se mora nasprotno računati, da zmanjšujejo njihov dohodek.

IV. Primeri, ko morejo zadruge poslovati tudi z nezadružniki

Konferenca zlasti opozarja na določitev izjemnih primerov, ko more zadruge prodajati tudi nezadružnikom. V tem pogledu določa točka 6. § 1. združnega zakona, da more prodajati združna pokvarjeno ali poškodovano blago, ko tudi odpadke in postranske proizvode tudi nezadružnikom. Te pa morejo prodajati po svoji lastni preudarjenosti, kadar in ko to smatrajo za potrebno brez kakršne koli obveze, da morajo to predhodno prijaviti oblastem ali dobiti od njih dovoljenje, temveč je njih edina dolžnost samo ta, da paknadno o tem obvestijo svojo revizijsko zvezo. S takšnim določilom izgubi združna svoj prvotni značaj in vsa določila, da je njih poslovanje omejeno izključno le na zadružnike, imajo le še teoretični pomen. To določilo omogoča vrsto zlorab in izigravanj. Kdo more vendar ugotoviti, če je bilo neko blago v resnici poškodovano in če je bilo poškodovano v tej meri, da je treba v interesu združnikov prodati to blago nezadružnikom.

Kdo more presojati, če se s poškodovanim blagom ne prodaja tudi nepoškodovano, zlasti še, ko ni nobene omejitve glede količine tega blaga. Tako imenovano poškodovano blago se more prodati tudi na vagone. More se malo segreti koroza ali more se označiti

malo bolj vlažna pšenica kot »poškodovana«, pa čeprav se more posušiti, se bo vendar ta pšenica prodajala prosto nezadružnikom v vsaki trgovini. Kaj naj pomeni v tem primeru prijava trgovca obrtni oblasti, ko pa bo sreski načelnik čisto navadno izjavil, da je združna s prijavo združni revizijski zvezi storila svojo dolžnost?

Tu so v resnici velike možnosti, da se trgovskemu stanu napravijo velike škode, ker vemo, da ima združništvo povsod svoj privilegirani položaj in da je ozko povezano s stanovskimi in drugimi organizacijami, katerim služi kot agitacijsko sredstvo. Zbornica je mnenja, da je treba analogno določilom obrtnega zakona glede razprodaje izdati enaka določila za te primere, ker se ti izjemni primeri ne morejo označiti drugače kakor neke vrste razprodaje. Potrebno je nadalje, da vsebujejo ta določila striktna navodila, kako se mora postopati pri določevanju poškodovanja in da je treba poleg prijave združni revizijski zvezi prijaviti takšne prodaje tudi sreskemu poglavarstvu, ki mora kontrolirati te prodaje. To je minimum, kar mora trgovski stan zahtevati, da se vsaj do neke mere reducira izigravanje, ki se bo itak pojavljalo v velikem stilu.

Ce je bila intencija zakonodav-

ca, da omogoči vnovčenje malih količin pokvarjenega blaga, kar se dogaja v vseh obratovalnicah z živili, potem je potrebno, da se v pravnih in izrečno naglasi in pove in da se navedejo tudi čisto jasni primeri, kako treba tolmačiti to določilo. Če je bila n. pr. namera zakonodavca, da se prodaja pokvarjena mast nekemu industrijskemu podjetju za izdelavo mila, potem je treba v navodilih takšne primere navesti, da se bo vedelo, da ni tu mišljeno, kakor da bi se smela neuporabna hrana prodajati nezadružnikom. V tem primeru bi bila vsaka kontrola neuporabnosti, konferenca pa zlasti podčrtuje, da bi bilo tudi takšno tolmačenje mogoče. Iz izkušnje pa vemo, da bi se verjetno tako tudi postopalo.

Prav tako je potrebno, da se izdajo natančna navodila za tolmačenje in uporabo odst. 7. in 8. § 1. združnega zakona. Odstavek 7. govori o periodičnih ovirah, zaradi katerih ne bi mogla združna s proizvodi svojih združnikov zalagati svoje stalne potrošnike ter predvideva možnost, da se more v tem primeru nabaviti blago tudi od vsakega nezadružnika. S tem se izpreminja združna v navadno trgovino, ker nihče ne ve, kaj se more razumeti s periodičnimi ovirami. Periodična ovira more biti tudi leto slabe žetve, de-

ževno vreme, slabe ceste itd. Nihče ne ve, kako dolgo bi moglo trajati, niti kdo je poklican, da določi, kdaj je nastopila takšna periodična ovira. Kmetijski minister, ki bo izdal v ta namen potrdila, ni z ničimer vezan. Verjetno je, da bo izdal takšna potrdila na nedoločen čas in s tem dajal možnost vsakovrstnega izigravanja.

Ne moremo končno preiti brez opombe tudi določila odst. 8. da namreč morejo združne prodajalnice poleg proizvodov svojih združnikov prodajati tudi postranske potrošne predmete, nabavljene od nezadružnikov, brez katerih se glavni proizvod ne more uspešno prodajati. Pojem postranskega predmeta ni definiran v združnem zakonu niti sicer v praksi, ker variira z ozirom na vrsto glavnega predmeta. Krog postranskih predmetov more se širje ali ožje tolmačiti, kakor se pač želi poslovati. Tudi je združna suverena, dočim nima obrtna oblast nobene pravice intervencije. Kmetijski minister bo izdal takšna dovoljenja brez omejitev in brez indikacij, kateri predmeti se morajo smatrati kot postranski in na podlagi teh dovoljenj bo prodaja nezadružnikom legalizirana na vsej štiti. Vsaka prijava trgovskih združenj, da je posamezna združ-

ga v konkretnem primeru prekročila svoj delokrog, bo v tem primeru brezpredmetna in neučinkovita. Ni treba se varati in misliti, da združniki ne bodo znali izkoristiti teh volin in nedostatkov zakona in da se ne bodo bogalo poslužili teh namenoma nejasnih določil zakona. Trgovcem v teh primerih ne bo preostalo nič drugega, kakor da se tudi sami poslužijo teh sredstev in da izpremenijo svoje trgovine v združna podjetja, da morejo potem vzdržati konkurenco.

Konferenca zbornic je omejila svoje pripombe samo na štiri najbolj eklatantne primere, pa čeprav je v združnem zakonu še mnogo drugih določb, ki bi se morale kritično presoditi. Z ozirom na to prosi konferenca, da ministrstvo nujno vzame v pretres navedene momente ter zastavi ves svoj vpliv, da se izdajo navodila in pravilniki, ki bodo prinesli jasnost glede uporabljanja združnega zakona in njegovega razmerja do določil obrtnega zakona in da se pri tem v polni meri upošteva zaščita legalnih pravic trgovine in obrta.

Zbornici je čast zaprositi ministrstvo, da blagovoli o svojem končnem sklepu obvestiti zbornico.

Demokracija vstaja

Senzacionalen govor predsednika Roosevelta

Kot gospodarski list se ne bavimo s strogo političnimi problemi, temveč jih le na kratko registramo, kolikor je neobhodno potrebno za informacijo bralcev. Vendar pa je včasih treba, da se ne ravnamo po tem načelu, zlasti takrat, kadar gre za vprašanja miru in gospodarskega ter kulturnega sedelovanja narodov. Ta vprašanja pa so tudi usodne važnosti za gospodarstvo slehernega naroda, zakaj samo v miru se ustvarja blagostanje.

V današnjih časih, ko že na dveh koncih sveta uničujejo vojni dogodki narode in ko je vedno večja nevarnost, da se vojna prenese še v druge države, je posebne važnosti, da krepko nastopijo vsi, ki so za mirno sožitje narodov in ki so nasprotniki vojn. Sožitje narodov pa je mogoče samo takrat, kadar se sklenjene pogodbe spoštujemo, kadar niso mednarodni dogovori le ničevredna cunja. Danes pa moramo žal le prebogosto konstatirati, da se mednarodne pogodbe na najbolj brutalen način leplajo, da se prezirajo najelementarnejše pravice narodov in posameznikov, da postaja v mnogih deželah nasilje že pravna norma.

Od takšnega razvoja življenja so zlasti ogroženi mali narodi, ki morajo že zaradi lastnega interesa biti trdno na strani onih, ki branijo pravico, kulturne ideale človeštva ter mirno in konstruktivno sožitje narodov. Zato se kot Slovenci in Jugoslavnici, a tudi kot gospodarski ljudje v celoti postavljamo ob stran onih, ki branijo mir in človeško dostojanstvo. Zato tudi v največjem zadoščenjem in veseljem pozdravljamo govor predsednika mogočnih Združenih držav Sev. Amerike Franklina Roosevelta.

Njegov nastop je danes, ko so mnogi že mislili, da je prišel čas triumfa za nasprotnike demokracije, tako pomemben, kakor je bil Wilsonov govor pred 20 leti, ko je napovedal vstop Združenih držav Sev. Amerike v svetovno vojno. Njegov govor pomeni vstajenje demokracije in napoved lepših in srenejših dni za človeštvo.

Rooseveltov govor

Ob priliki blagoslovitve orjaškega mostu v Chicagu je imel predsednik Roosevelt velik in naravnost senzacionalen govor. Uvodoma je v tem govoru opozarjal, da

morejo tudi Združene države Sev. Amerike postati cilj napada, če se ne bo napravil sedanjí mednarodni anarhijski čimprej konec.

Ce izbruhne bolezenska epidemija, potem prepreči navadno človeška družba njeno razširjenje s splošno karanteno.

Ce izbruhne vesoljni potop, potem ni za nikogar rešitve. Zato tudi Amerika ne more vedno voditi politiko izolacije, temveč mora voditi politiko miru ter sprejeti vse ukrepe, ki morejo preprečiti vojno z njenimi nevarnostmi za blagostanje in za varnost slehernega naroda.

Cela vrsta mednarodnih pogodb je bila kršena, med njimi tudi Kellog-Briandov pakt ter pogodba devetih sil (o nedotakljivosti Kitajske).

»Brez vojne napovedi, brez svarila in brez vsakega opravičila se civilizisti — in med njimi žene in otroci — z bombnimi zračnimi napadi brezobzirno moré. V časih tako imenovanega miru se ladje brez vzroka in brez opozorila napadajo in potapljujejo od podmornic. Države pedpihujejo ta boj in posegajo v državljansko vojno dežele, ki jim nikdar ni storila nič žalega. Neke narodi zahtevajo za sebe vsjo svobodo, a drugim narodom jo odrekajo.«

Po tem lapidarnem opisu sedanjega stanja je predsednik Roosevelt nadaljeval:

»Izolacija ne da nobene zaščite, temveč mora narod Združenih držav v skrbi za svojo bodočnost misliti tudi na druge narode. To je vzrok, če kot odgovorni poglavar naroda uporabljamo veliko mesto Chicago kot pozornico in sedanjo slavnostno skupščino kot priliko, da jim govorim o predmetu, ki je izredne nacionalne važnosti.«

Vlada nasilja

Predsednik Roosevelt je nadaljeval:

»Mednarodni položaj se je tako poslabšal, da imajo narodi vseh držav, ki hočejo živeti s svojimi sosedi v miru in prijateljstvu, vzrok za najresnejše skrbi. V Kellog-Briandovem paktu izraženi visoki cilji in z njimi porojena upanja so se morala umakniti plazečemu strahu pred zlom.«

Vlada terorja in mednarodne brezpostavnosti se je začela pred nekaj leti z neupravičenimi vmešavanji v notranje zadeve drugih

narodov ter z invazijami v tuja ozemlja ob kršitvi veljavnih pogodb. Sedaj je dosegla stadij, ki resno ogroža že same osnove kulture. Nedolžne narode in države ravnodušno žrtvujejo vladohlepnosti drugih, brez ozira na pravico in človečnost.«

»Zato si morajo miroljubni narodi s skupnimi naporí vzdržati temelje, na katerih varno počiva mir. Skupno se morajo upreti kršitvam pogodb in brezodgovornim instinktom. Samo nevtralnost ne da rešitve iz tega stanja. Svet se mora vrniti k veri na dano besedo ter na veljavnost podpisanih pogodb!«

Prav tako se mora priznati, da so pravstveni zakoni za obnašanje narodov kakor za obnašanje posameznikov.«

Nato je Roosevelt opozarjal, da je enako nemogoče, da bi se katera koli država izolirala od gospodarskih in socialnih preobratov.

V nadaljnjem svojem govoru je dejal predsednik Roosevelt:

V torek širša konferenca ljubljanskega trgovstva

Na osnovi sklepa Zveze trgovskih združenj za dravsko banovino in Centralnega predstavništva v Beogradu sklicujejo vsa združenja širše konference trgovstva, na katerih se pretresajo ter razpravljajo vsa važnejša vprašanja, ki interesirajo naš stan in za katerih rešitev se naše organizacije borijo že leta in leta. Najvažnejša vprašanja, o katerih moramo na konferenci razpravljati, so:

1. Veleblagovnice ter nabavljalne in konsumne zadruge.
2. Kreditne razmere in sanacija denarnih zavodov.
3. Karteli in vprašanje tujega kapitala.
4. Davčni sistem.
5. Glavne pomanjkljivosti obrtnega zakona.
6. Določila o krošnjarstvu.
7. Uredba o samoupravnih hranilnicah, — itd.

Ker poteče 27. oktobra t. l. veljavnost uredbe o prepovedi veleblagovnic, je nujno potrebno, da trgovstvo s složnim nastopom doseže ponovno prepoved veleblagovnic, kajti nadaljnji obstoj veleblagovnic bi pomenil uničenje šte-

»Danes pa se spravljajo v nevarnost mir, svoboda in varnost 90% ljudi po ostalih 10 odstotkih, ki groze, da bodo pravo narodov ter mednarodni red iz temelja predugačili. Prav gotovo mora teh 90 odstotkov ljudi, ki hočejo živeti v miru, v zakonitih razmerah in v soglasju z že stoletja priznanimi pravstvenimi načeli, najiti pota, da uveljavijo svojo voljo.«

Brez dvoma gre za vprašanje, ki zanima vse. Deli tega vprašanja se ne tičejo le kršitve in čisto jasnih določil ter posebnih pogodb, temveč so to naravnost vprašanja vojne in miru ter mednarodnega prava, prav posebno pa vprašanja, ki zadevajo osnovna načela humanitete.

Kršitve pogodb, kakor so Kellog-Briandov pakt, pogodbe devetih sil ter Zveze narodov, pa so se brez dvoma zgodile.

Nad vsem tem pa je svetovno gospodarstvo, svetovna varnost in svetovna humaniteta.«

Rooseveltovi odločni izpovedi za pravico in humaniteto se kulturni svet priključuje v celoti in s takšno odločnostjo, da je pripravljen braniti te ideale človeštva tudi z vsemi sredstvi.

za Ljubljano

sklicuje Združenje trgovcev takšno širšo konferenco

v torek, dne 12. oktobra 1937 ob 8. uri zvečer v prostore Trgovskega doma.

Na konferenci bodo govorili voditelji trgovskega stanu, zato jih trgovci s svojo prisotnostjo podkrepite v njih naporih ter prizadevanju za izboljšanje gospodarskih razmer ter za napredek trgovskega stanu.

Uprava Združenja trgovcev v Ljubljani

Blasnikova »Velika Pratika« za leto 1938 je izšla in se razpošilja za ceno din 5.— za vsak komad. Naročila na tiskarno J. Blasnika nasl., Ljubljana, Breg št. 10—12 in se dobi tudi v trgovinah. To je najbolj priljubljeni in najbolj razširjeni slovenski ljudski koledar že od nekdanj.

Zahteve podeželskega trgovstva

Odločna beseda trgovcev celiskega okraja

Na predlog Zveze trgovskih združenj je sklicalo dne 4. oktobra predsedstvo Združenja trgovcev za sreze Celje, Gornji grad in šmarje pri Jelšah v Celju širšo sejo, katere se je udeležilo 54 zastopnikov iz vseh treh srezov, ki so zastopali 567 članov.

Na seji, ki je pod predsedstvom predsednika združenja g. Ludovika Koširja potekla izredno živahno, se je ugotovilo, da so vsi člani trdno odločeni, da si na vsak način izvojujejo pravice, ki jih imajo kot svobodni državljani in največji davkoplačevalci. Ako bodo odločujoči krogi še nadalje omalovaževali predloge in prošnje vsega trgovstva, bo treba najti izhod v samopomoči. Nikakor pa ne bo trgovstvo več trpelo, da se prezirajo njegovi interesi in da se podirajo temelji trgovine.

Izmed mnogih drugih vprašanj so zaupniki razpravljali posebno o naslednjih:

Veleblagovnice se morajo prepovedati!

Oblast je poklicana, da štiti v prvi vrsti domače ljudi in domače gospodarstvo. Zato se ne sme dopustiti, da se ustanavljajo povsem nepotrebna velepodjela s tujim kapitalom, ki izrabljajo z raznimi trikii kupujoče ljudstvo in ugonablajo domača podjetja. Skoda, ki jo ima država od takšnih podjetij, je ogromna.

Argumenti, ki smo jih dosedaj brali v raznih listih in ki zagovarjajo ustanavljanje veleblagovnic, so tako naiwni in naravnost otročji, da ne vzdrža niti najslabotnejše kritike. Zato sumimo, da imajo odločujoči gospodje še neke posebne razloge, ki naj upravičujejo veleblagovnice, in bi tudi te radi slišali. Zahtevamo torej, da se ti razlogi javno obrazložijo ali vsaj našim zbornicam predložijo, da bo mogoče javno o njih spregovoriti. Domače trgovstvo, ki je plačalo državi že ogromne zneske na davkih in drugih dajatvah in ki naj sedaj radi veleblagovnic izkrvavi, je upravičeno, da izve vsaj še vzroke, zaradi katerih je bilo žrtvovano na ljubo tujemu kapitalu.

Nabavljalne in konsumne zadrage

Nabavljalne in konsumne zadrage, kakor se ustanavljajo sedaj, se ne morejo smatrati kot zadrage, ker ne poslujejo v duhu združništva. Zadrage so edino le one, ki poslujejo tako, da v resnici izločujejo posredovalca med proiz-

vidi kmetijske pridelke. Takih zadržev je pa le malo, ker je posel trgovine z deželnimi pridelki preveč riskanten. Velike zadrage, ki so se bavile s temi posli, so navzlic vsem zadržim privilegijem z milijanskimi deficitii skrahirale.

Ako pa pogledamo sedaj delovanje podeželskega trgovca, vidimo, da ta posluje brez vseh privilegijev in na lasten riziko, da mora vzdržati vso težo neenake konkurence s privilegiranimi združnimi trgovinami, za nameček pa še zbrati oni davčni nademestek, ki bi ga morale plačevati bogate združne trgovine, ki ga pa žal ne plačujejo. Mnogo trgovcev je zato že izgubilo svojo eksistenco.

Radi tega bi bilo povsem upravičeno, da pomaga država podeželskemu trgovstvu s ceneniimi krediti, z izvoznimi premijami in s čim možno lažjim obračunavanjem inozemskih terjatev, da bi se mu tako omogočilo, da še v naprej opravlja svoj za kmetovalca koristen posel. Nakup in prodaja kmetijskih pridelkov pa naj bi bila davka prosta.

Tu bi bili privilegiji na pravem mestu in bi kmetu ter državi več koristili kot vse zadrage in več kot vsa kmetijska zaščita.

K členu 1. novega zakona o zadržih se je ugotovilo, da je trgovcem strogo prepovedano prodajati pokvarjeno blago. Zato je določba, da smejo zadrage tako pokvarjeno blago prodajati nečlaniom, protivna tej prepovedi. Sicer pa odločno protestiramo, da se dele državljani v dve kategoriji: v privilegirane, to je člani zadrug in nepriviligirane nečlane, ki jih zadrage lahko zalagajo tudi s pokvarjenim blagom.

Kreditne razmere

Narodna banka naj svoje poslovanje temeljito zboljša. Predvsem naj ublaži postopek za doseg kredita, da bodo tega lahko deležni tudi manjši denarni zavodi in trgovci.

Brezploden kapital, ki leži pri banki, naj se porabi za sanacijo denarnih zavodov. Podeželskim zavodom naj se dovoli kredit, da bodo zopet pričeli delovati in se bo s tem dvignilo zaupanje v denarne zavode. Po deželi ne sprejemajo denarni zavodi skoraj nikakih vlog, zaradi tega tudi ne morejo dovoljevati posojil in ne morejo več izpolnjevati svojih funkcij. Namesto da bi delali in koristili gospodarstvu, samo še životarjajo in so vsak dan bliže likvidaciji. Narodna banka naj v resnici po-

uredbi kmetijske zaščite ne gredo obresti za terjatve pri kmetih, bo moral pač te za svoj dolg kriti iz lastnih sredstev. To pa pomeni pri 10% obrestovanju točno 65% izgubo. Jasno je, da bo trgovec dohodke, ki pridejo letno iz kmetijskih dolgov, moral porabiti izključno v to, da zniža z njimi glavnico svojega dolga. Ako bo pa te dohodke porabil le za plačilo obresti, v katerem primeru bo še itak moral iz svojega dodatni 2%, mu bo po 12 letih ostal celoten dolg pri zavodu, medtem ko bo aktivna protipostavka, torej kmetijski dolg, izbrisana.

Zato je potrebno, da trgovci zahtevajo, da se uredba o kmetijski zaščiti zboljša v toliko, da se določi, da imajo kmetje poravnati svoje blagovne dolge pri trgovcu v dveh letih in obrestovati vsaj po 4%.

Krošnjarstvo

Krošnjarstvo, razen onega, ki se bavi s prodajo predmetov hišne delavnosti, naj se prepove, ker ne prinaša nikake koristi, državi pa ogromno škodo, ker krošnjari ne plačujejo davka od svojih kupčij. Koristi imajo le nekateri temni elementi, ki na najgrši način izrabljajo konsumente. Krošnjarstvo se je že tako razpaslo, da podeželski trgovci sploh ne prodajo več manufakture. Vsa kupčija krošnjarjev je pa zvezana dostikrat tudi s sleparijo in goljufijo, ker se krošnjari ne zadovoljuje z običajnim dobičkom kakor trgovci, ampak želi zaslužiti tudi po 200%. Take sleparije pa ostanejo vse ne-kaznovane, ker je nemogoče sleparja naknadno zaslediti in ugotoviti. Edini dobiček, ki so ga krošnjari dosedaj nudili konsumentom, je bil v tem, da so prodajali, ob času ko je bila v veljavi še uredba o pobiranju trošarine na britvice, originalne zavitke po 10 kosov inozemskih britvic za 10 din. Domači trgovci te ugodnosti ni mogel nuditi, ker je vendar že na trošarini za 10 britvic plačal 10 din. Ugotovilo se je tudi, da se v zadnjih časih le redkokdaj ujame tihotapec pri razpečavanju utihotapljenega blaga, čeprav se je poprej to mnogokrat pripetilo. Danes prevzemajo prodajo tihotapskih predmetov krošnjari, ki na deželi po svojih zvezah prav lahko razpečajo to blago. Zato tudi ne pomagajo niti nagrade ovaditeljem, ker se krošnjari le malo časa zadržujejo v enem kraju, da jih sploh ni mogoče prijeti.

Ker so vse prošnje in predstave organizacij trgovcev za odpravo krošnjarstva ostale brez uspeha, zahtevamo, da odločujoči činitelji javno obrazložijo razloge, radi katerih podpirajo krošnjarstvo. Že meseca decembra l. 1. je kr. banska uprava predlagala pristojnemu ministru, da iz tehničnih vzrokov prepove vsaj krošnjarje-nje z manufakturo. Ker ta predlog še danes ni rešen, je jasno, da imajo krošnjari pri ministru večjo besedo kakor pa kr. banska uprava.

Ako bo brezbriznost oblasti do krošnjarstva še nadalje trajala, bo potrebno, da se pri ministru za trgovino in industrijo ustanovi še oddelek za krošnjarstvo in bo tako država Jugoslavija prva, ki bo imela posebno ministru za trgovino, industrijo in krošnjarstvo.

Šušmarstvo

Za šušmarjenje v trgovini naj se predpiše strožje kazni in naloži pristojnim oblastvom, da šušmarske posle z vsa strogostjo zasledujejo. Posebno v lesni trgovini se je neupravičena trgovina že tako razpasla, da legitimni trgovci sploh ne pride do kupčije, razni posestniki pa zanemarjajo svoja

poseslva, ker so se povsem posvetili šušmarskim poslom.

Socialno zavarovanje

§ 384. zakona o obrtih pooblašča ministra za trgovino in industrijo, da izda v dveh letih uredbu o socialnem zavarovanju trgovstva. Preteklo je od časa, ko je dobil ta zakon obvezno moč, že trikrat po dve leti in vendar uredba še ni izdana. Ker trgovstvo itak odločno odklanja centralizacijo take ustanove, ampak jo hoče in more opravljati samo v vsaki banovini zase, je povsem neumestno, da ministru zavlauče izdajo uredbe. Če trgovstvo nekaterih pokrajin še ni uvidelo nujne potrebe socialnega zavarovanja, potem ne gre, da bi ostale tudi napredujoče pokrajine brez tega zavarovanja. Potrebno je torej, da se uredba v širokem okviru nemudoma izda, da bodo tudi še starejši trgovci deležni dobrot, ki jih od te ustanove upravičeno pričakujejo.

Davki

Davčni sistem naj se poenostavi, da bo mogoča kontrola. Davek naj se z mikroskopom ne išče tam, kjer se že itak preveč plača, ampak v krajih, kjer poedinih vrst davka in taksi niti ne poznajo in seveda tudi ne plačujejo. Dalje naj se davki pravično pobirajo tudi pri tujih podjetjih, ki so dosedaj navzlic večmilijonskim dobičkom plačevala tako malenkostne zneske na davkih, da bi se teh naš državljan naravnost sramoval. Obdačijo naj se tudi vse nabavljalne in konsumne zadrage, ker so pridobitna podjetja kakor vse druge trgovine.

Naravnost brezsrčno je, da morajo trgovci plačevati pridobitno tudi od izdatkov, ki jih imajo med letom radi bolezni v družini. Pridobitna naj bi se pavšalirala trgovcem do din 300.000 — letnega prometa. S tem bi odpadlo mnogo presenečenj, mnogo krivice in mnogo nepotrebnega razburjenja.

Obrtni zakon

V § 19., odstavek 1., naj se postri določba, da dovršeni 4 razredi srednje, meščanske in tej

SLOVENIA - TRANSPORT

Ljubljana

Telefoni: 27-18, 37-18,
37-19, carinska pisarna
24-19 po uradnih urah

OCARINJENJE

uvoznega in tovornega blaga, po svojem car. posr. I. Kladniku, višjem car. insp. v p. — revizija deklaracij — car. reklamacije — rekurzi — carinsko-tarifne informacije itd.

enake strokovne šole nadomeščajo učno dobo in 1 leto zaposlitve, ker je praktično nemogoče, da bi si absolventi teh šol že v enem letu pridobili dovolj praktičnega znanja za vodstvo trgovine. S to določbo se je že več škodovalo kakor koristilo, kar so dokazali že mnogi primeri.

V istem paragrafu naj se odstavek 4 popolnoma črta, ker je povsem v nasprotju z ostalimi določili zakona. Čevljar tudi po treh letih izvrševanja svojega obrta ne bo dober manufacturer ali železnodar, niti ne špecerist. Tudi kovača si ne moremo dobro predstavljati za trgovskim pultom. Pripeti pa se običajno, da je prejšnji dober čevljar postal potem, ko si je pridobil še obrt trgovine, slab rokodelca in seveda še slabši trgovec. Imamo na tisoče brezposelnih izvršno kvalificiranih trgovskih moči, ki čakajo ugodne prilike, da bi se osamosvojili. Zaradi tega ni potrebno, da se v trgovsko stroko silijo še obrtniki.

V § 177. naj se črtata besedi »izvestno blago«, ker se te pri obostih napačno tolmačita. Izvestno blago je pač po mnenju oblasti ono, s katerega prodajo se hoče krošnjari baviti in radi tega sprejemajo krošnjari dovoljenja za prodajo vseh mogočih vrst blaga, kar se pač da nositi ali voziti.

Soglasno in z odobravanjem so bile sprejete te zahteve in vse slovensko trgovstvo se jim v celoti pridružuje.

Program je postavljen, na delo, da bo tudi izvršen!

Zvišanje uradniških plač

240 milijonov din za povišanje uradniških plač — Znižanje obrestne mere DHB za hipotekna posojila

Agencija Avala je objavila naslednjo vest:

Beograd, 6. okt. Danes popoldne od 5 do 7 je imela vlada pod predsedstvom dr. Stojadinovića sejo, na kateri je poleg ostalih resornih vprašanj ministrski svet sprejel:

1. predlog, s katerim se s 1. novembrom 1937 povišajo osebne in draginjske doklade državnim uslužbencem;

2. odlok, s katerim se od 1. novembra 1937 povišajo plače uradniških pripravnikov;

3. odlok, s katerim se od 1. novembra 1937 povišajo nagrade dnevniciarjem v državni službi;

4. odlok, s katerim se odobrijo finančnemu ministru letni krediti v znesku 240 milijonov din za pokritje izdatkov za povečanje plač državnim uslužbencem;

5. odlok, da Državna hipotekarna banka lahko za hipotekna posojila, ki so bila odobrena do 1. aprila 1931, zniža obrestno mero od 9,8% na 7% ali na 6% letno;

6. odlok, s katerim se avtonomne minimalne carinske postavke na avtomobile vseh vrst znižajo na 15% vrednosti;

7. uredba, s katero se uvaja obvezna prodaja in potrošnja mešanice bencina z alkoholom za pogon motorjev in s katero se trošarina na plinsko olje zviša, znižajo pa se trošarinske dajatve za mešanico pri vseh javnih telesih ter se določi znižanje prodajne cene za to pogonsko sredstvo;

8. odlok, s katerim se znižajo carinske postavke pri uvozu bencina ali plinskega olja za mazanje;

9. uredba, kadar in pod katerimi

pogoji se lahko prekine in ustavi postopanje za monopolne in trošarinske prestopke;

10. sklep, da se izda uredba z zakonsko močjo o gospodarskem dvigu južnih krajev.

Pojasnilo finančnega ministra

Fin. minister Letica je sprejel novinarje ter jim dal nekatera pojasnila glede preje navedenih sklepov vlade.

Najprej je razložil, zakaj so se morale uradniške plače reducirati. Nato je izjavil, da je vlada sklenila, da poveča prejemke aktivnih uradnikov (ne tudi upokojencev) na višino, na kateri so bili pred redukcijo v septembru 1935. Povišanje pa ne velja za uradnike od IV/I. skupine dalje.

Vsem drž. nameščencem in tudi upokojencem pa se vrne stara doklada za otroke, ne pa tudi družinski dodatek za ženo.

Zelo zanimivo je bilo pojasnilo finančnega ministra glede odkupa tako imenovanega Kreugerjevega vžigaličnega 6,5% posojila v višini 22 milijonov dolarjev. Ker nismo plačevali nekaj let obresti za to posojilo, je naraslo na 28,87 milijona dolarjev. Sedaj se je država dogovorila z družbo, ki je lastnica vseh teh obveznic, da kupi obveznice tega posojila za 4.400.000 dolarjev.

Ves ta dolg je torej država odkupila s samo 15,2% dolžne vsote.

Končno je dal finančni minister še obsežna pojasnila glede ostalih sklepov vlade, ki se zlasti nanašajo na pospeševanje motorizacije.

Za ženo

vedno Rogaska slatina

Rogaska mineralna voda

vajalcem in konsumentom, da pride tako proizvajalec do boljših cen. Nabavljalne in konsumne zadrage pa trgujejo z istim dobičkom za sebe, kakor trgovci, saj jasno dokazujejo to z ogromnimi dobički, ki jih vsako leto navajajo v svojih bilancah. Radi tega spadajo vse te zadrage med pridobitna podjetja in se morajo kot takšna tudi obdačiti!

Iz cenikov, ki jih te zadrage izdajajo svojim odjemalcem, je razvidno, da nimajo niti enega predmeta, ki bi se prodajal v smislu zahtev združništva. Edino mari-borska nabavljalna zadruga za državne nameščence prodaja štiri vrste združne čokolade in to med tisoč drugimi predmeti, ki pa niso združnega izvora. Kar se cenitice, so vse skoraj na isti višini kakor pri trgovcih, pri nekaterih predmetih pa še celo višje.

V naši agrarni državi bi bilo potrebno v prvi vrsti pospeševati zadrage, ki pomagajo kmetu vnov-

maga narodu in ne samo svojim delničarjem, ker sicer nima pravice do svojega naslova.

Pupilarni denar naj se vrne domačim zavodom, ker je tukaj potreben. Tam, kjer je bil zbran, naj tudi oplaja gospodarstvo. Samo to je pravično in pravilno.

Likvidacija kmetijske zaščite po Priv. agrarni banki je povsem zgrešena. Upniki, t. j. denarni zavodi, naj bi sprejemali od dolžnikov odplačila naravnost, ker je tretji posrednik popolnoma nepotreben in je vse njegovo delovanje osredotočeno le na to, da zadržuje sanacijo denarnih zavodov.

Kmetijska zaščita

Kmetijska zaščita je za podeželskega trgovca skrajno krivična. Trgovec, ki je bil primoran kreditirati kmetom večje zneske, ni mogel teh izpadkov na gotovini kriti iz dohodkov iz trgovine, ampak je bil primoran za enak znesek najeti posojilo. Ker mu po

Ant. Coklin:

Posebnost Slovenije, ki nima para

V Savinjski dolini so preteklo leto nekateri hmeljski nakupovalci napovedali davčni upravi kot svoj zaslužek precej višje zneske, kakor pa so jih v resnici prejeli na proviziji od svojih trvdik. Na vprašanje, zakaj so to storili, so omenili, da so pač na lastni koži hoteli čutili učinek gloriije, ki obdaja v občini najvišje obdačenega »pridobitnika«.

V Sloveniji se torej še vedno najdejo ljudje, ki iz same bahavosti skrbijo, da se državne kase prebitno ne izprazni.

Samo v redu bo, če jih davkarja od njih bahavosti nekoliko ozdravi.

Anketa zaradi odpiranja in zapiranja trgovin

Banska uprava je sklicala za sredo dopoldne anketo zaradi odpiranja in zapiranja trgovin. Ankete so se udeležili zastopniki Zbornice za TOI, Zveze trgovskih združenj, delavske zbornice in Zveze pomočniških zborov.

Dan preje pa je bila o istem predmetu konferenca v Zbornici za TOI, ki jo je vodil predsednik trgovinskega odseka Albin Smrkolj. Na konferenci so bile zastopane vse glavne delojemalske in delodajalske organizacije ter je prišlo skoraj v vseh vprašanih do popolnega soglasja med njimi. Zato je bila tudi uspešna konferenca na banski upravi.

Odločitev je sedaj pri banski upravi, ki bo, kakor smo prepričani, v polni meri upoštevala soglasno stališče delodajalskih in delojemalskih organizacij.

8.—9. številka »Trgovskega tovariša«

Tudi najnovejša dvojna številka »Trgovskega tovariša« se odlikuje z izbranim gradivom. Predvsem je treba omeniti uvodno razpravo marljivega in priznanega gospodarskega publicista g. Draga Potočnika o naši težki industriji. Ze v prejšnji številki »T. T.« je podal g. Potočnik zgodovino našega železarstva na Gorenjskem. V tej številki najprej opisuje vlogo železa v moderni industriji ter podčrtuje, da je uporaba železa najbolj jasen konjunkturi barometer. Nato pa nas seznanja s sedanjim mogočnim razvojem železarske industrije v Jugoslaviji. Posebno poglavje posveča v svoji razpravi Kranjski industrijski družbi, ki se zlasti v zadnjem času lepo razvija. Z opisom organizacije teže industrije in svetovne produkcije železa in jekla se zaključuje v tej številki zelo zanimiva razprava g. Potočnika. — Zelo aktualen je naslednji članek dr. Šarabona o sporu na Daljnem vzhodu in njegovem vplivu na svetovno gospodarstvo. Posebno dobro bo služilo zadnje poglavje članka o vojni kapaciteti Japonske. Slede še članki: Gospodarski razvoj Jugoslavije, ki ga je objavila »N. Züricher Zeitung«, Naše gospodarstvo v jeseni 1. 1937., Konvencija Oslo ter cela vrsta manjših, a zelo zanimivih člankov. Prepričani smo, da bo ravno s temi krajšimi članki bralcem »Trgovskega tovariša« posebno dobro ustrezalo. — Kakor v vsaki številki »T. T.«, tako je tudi v tej listek zelo bogat ter poln aktualnih informacij. Številko zaključuje tajniško poročilo tajnika Agnole na zadnjem obnem zboru Trg. društva »Merkur«.

Tudi najnovejša številka »Trgovskega tovariša« dela čast uredniku revije g. Kavčiču in je v lepo vzpodbudo trgovskemu stanu. Znova najtopleje priporočamo vsakomur, da se naroči na to revijo. Naročnina znaša za vse leto samo 36 din, da se pač nihče ne more izgovarjati, da je zanj naročnina previsoka. Naroča se pri Trg. društvu »Merkur«, Ljubljana, Trgovski dom.

Socialno zavarovanje trgovcev

Iz referata tajnika Šmuca na seji uprave ljubljanskega združenja

Vprašanje socialnega zavarovanja trgovcev ni novo. S tem so se bavile naše organizacije že pred leti in to še pred uveljavitvijo sedanjega obrtnega zakona, ki daje možnost ustanovitve takšnih socialnih institucij.

Poleg drugih važnih gospodarskih vprašanj se je prav gotovo tudi zavarovanju trgovcev posvečala vsa leta največja pažnja. Da je zavarovanje res potrebno, smo občutili to najbolj v času gospodarske krize, ko so se rušili temelji trdnega gospodarstva.

Socialno vprašanje oz. zavarovanje trgovcev ni vprašanje, ki bi se moglo rešiti kar čez noč, ker vsebuje toliko posebnih ozirov, pri katerih se je treba zaustaviti in najti primerno obliko za dober način njih rešitve. Gospodarski element ni stalen, temveč fluktira, valovi in se menja iz dneva v dan. Priok novih članov ni omejen na stalno število in starost, temveč je odvisen od individualnih odločb, gospodarskih razmer, ki tudi niso vedno stalne.

Zakon o obrtnih z dne 5. novembra 1931 predvideva uvedbo zavarovanja trgovcev ter obrtnikov v svojem § 384. Minister za trgovino in industrijo se s tem paragrafom pooblašča, da v sporazumu z min. za socialno politiko in narodnega zdravlja in po zaslišanju trgovinskih zbornic predpiše uredbo o organizaciji, načinu ter pogojih za soc. zavarovanje članov združenj za primer bolezni, onemoglosti, starosti, smrti in nesreče. Ta uredba bi se morala uveljaviti v roku dveh let po uveljavitvi zakona o obrtnih. Ta rok pa je § 49. finančnega zakona za leto 1934/35. in pozneje podaljšal za nedoloččen čas.

Po odredbi § 384. zakona o obrtnih morajo združenja obrtnikov takoj, to je po objavi te uredbe izvesti socialno zavarovanje svojih članov, dočim se je socialno zavarovanje za trgovce prepustilo volji

na o obrtnih predpiše uredbo o socialnem zavarovanju pa se to zbog gospodarskih razlogov ni moglo zgoditi in se je moralo socialno zavarovanje trgovcev s posebnim določilom fin. zak. odgoditi na poznejše čase. Tudi je bilo določeno, da se izvede postopoma.

Zato je minister za trgovino in industrijo svoječasno poslal Zbornicam naslednja navodila:

Zbornicam se nalaga, da opozore vsa združenja trgovcev, da prenehajo vsako akcijo po odst. 3. § 384. z. o. o., ker je to prezgodnje in nima nobenega pravnega delovanja, zato se bodo vsi zaključki smatrali za neveljavne.

Zbornice se istočasno pozivljajo, da vzamejo socialna vprašanja v pretes ter pošljejo min. za trgovino in industrijo poročilo in predloge, po katerih bo mogoče izdelati načrt uredbe o socialnem zavarovanju, ki bo za vso državo enak.

Kakor izgleda, se vprašanje socialnega zavarovanja trgovcev namenoma zavlačuje. Trgovska združenja pa so še nadalje vztrajala na zahtevi, da se socialno zavarovanje trgovstva izvede in so to zahtevo neprestano ponavljala na vseh zborovanjih.

Omeniti moramo pa še to, da ni prav nobenega evidentnega razloga, da bi določanje enotnih smernic smelo biti razlog za zavlačevanje socialnega zavarovanja trgovstva. Ta razlog bi mogel veljati le, če bi se hotelo to zavarovanje centralizirati. Centralizacijo trgovskega zavarovanja pa vse jugoslovansko trgovstvo odklanja in zato naj bi se prepustilo zvezam trgovskih združenj, da izvedejo zavarovanje trgovstva po banovinah, kakor smo zahtevali. Pri nas je socialno zavarovanje doma, pa bi ga tudi laže izvedli, ne da bi koga ranili. Tako pa smo od zavlačevanja prizadeti vsi.

Na skupnem sestanku zbornice leta 1934. se je pooblastila Zbor-

nica v Beogradu, da čim prej izvrši vse potrebno za pravilnike trg. socialnega zavarovanja, ljubljanska in zagrebška pa, da izpopolnita te pravilnike s svojimi referati. Vse to se je izvršilo.

Zagrebško Združenje je ugotovilo, da se more izvesti socialno zavarovanje trgovstva le na prisilni podlagi, prostovoljna je težja, izvedljiva pa le tam, kjer je stanovska zavest trgovstva močna. Interesantno je, da je večina trgovcev v Zagrebu proti temu, da bi padli pod zavarovanje vsi oni, ki izvršujejo obrti po § 19/3, to je branjevc. Pravijo, da je riziko za take člane največji in da bi si ti morali ustanoviti svoje lastno zavarovanje.

Na konferenci zbornic v Banjaluki letos spomladi se je o zavarovanju trgovstva ponovno razpravljalo in kasneje še na konferenci zbornic v Beogradu pretekli mesec. Na tej konferenci se je sklenilo:

da se pošljejo vsem združenjem vprašalne pole, da se izjavijo, kako si želijo in mislijo izvedbo socialnega zavarovanja trgovstva.

Omeniti je treba še to, da se slovensko trgovstvo zanima predvsem za bolniško zavarovanje, do čimtrgovci v južnih krajih predvsem za starostno. Vsi pa soglasno odklanjajo vsako centralizacijo zavarovanja.

Takšno je torej današnje stanje. Socialno zavarovanje trgovstva je brez njegove krivde ter proti njegovi volji zašlo na mrtvo točko. Posebno slovensko trgovstvo je storilo vse, kar se je od njega zahtevalo, da bi se moglo socialno zavarovanje trgovstva takoj izvesti. Vsa stvar pa je zastala v Beogradu in od tu se ne premakne naprej.

S tem pa je tudi že pokazana pot, po kateri je treba iti, da se soc. zavarovanje trgovstva vendar že enkrat uresniči.

Stanje naših kliringov

Stanje naših kliringov se je od 22. do 30. septembra izpremenilo takole:

Aktivni kliringi:

Naše stare terjatve proti Italiji so se povečale od 40,8 na 41,01 milijona lir. Nove terjatve pa so narasle od 17,35 na 20-17 milj. lir.

Proti Nemčiji so se naše terjatve znižale od 18,12 na 15,68 milijona mark.

Znižale so se tudi naše terjatve proti Poljski, in sicer od 15,4 na 14,5 milijona din.

Naš aktivni saldo proti Turčiji se je le neznatno zmanjšal: od 5,56 na 5,53 milijona din.

Proti Španiji se je zmanjšal od 2,76 na 2,75 milijona pezet.

Pasivni kliringi:

Proti Belgiji se je povečal naš pasivni saldo od 4,08 na 4,2 milijona belg.

Proti Madžarski se je povečal od 7,66 na 9,2 milijona din.

Še bolj se je povečal proti Romuniji, in sicer od 22,75 na 26,9 milijona din.

Proti Franciji je narasel naš saldo od 4,82 na 5,57 milj. frankov. Češkoslovaške terjatve proti nam so narasle od 124,3 na 124,6 milijona Kč.

Od pasivnih saldov se je znižal samo naš saldo proti Švici, in sicer od 1,61 na 1,53 milijona švic. frankov.

Nemška zunanja trgovina z Balkanom stalno raste

Nemška trgovina z balkanskimi državami je v stalnem dvigu. Leta

1934. je bila nemška trgovina z Grčijo in Bolgarsko še pasivna, sedaj pa je tudi s temi državami aktivna. Tako je bila v prvih sedmih mesecih 1. I. aktivna proti Grčiji za 4, proti Bolgarski pa za 7 milijonov mark. Pasivna pa je bila letos nemška trgovina z Romunijo, in to zaradi velikih nakupov žita v Romuniji.

Dvig nemške trgovine z balkanskimi državami, nam kaže naslednja tabela (izvoz in uvoz skupno, vse v milijonih mark, za leto 1937 podatki samo za prvih sedem mesecev):

	1934	1935	1936	1937
Romunija	110	144	195	179
Jugoslavija	67	96	152	137
Grčija	84	107	131	93
Bolgarska	53	81	106	67
skupno	314	430	584	481

Ze v 24 urah
barva, plesira in kemično snaži obleke, klubok ud. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna J. S. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Kdor priporoča kupcem zanesljivo dobro blago, kakor je aromatična kava »Slast«, si zasigura stalne odjemalce. S prodajo kave »Slast Ekstra« pa si pridobite nove odjemalce. Izvolite pri prihodnjem cenj. naročilu aromatične žitne kave »Slast« si dati priložiti za poskušnjo še pet kg »Slast melange« v zavojčkih različne velikosti.

Politične vesti

Francija in Anglija bosta zagrozile Italiji z vojaško intervencijo v Španiji, če bi Italija še naprej skušala zavlačevati odgovor na njuno noto.

Popoln preobrat je nastal pod vtisom Rooseveltovega govora (ki ga podajamo na drugem mestu) v Zvezi narodov glede Japonske. Še na predzadnji seji je kazalo, da bo Zveza narodov mogla izglasovati le neko vodeno resolucijo proti Japonski, v torek pa je nastal nakrat preobrat, ko je ameriški poslanik Harrison poklical iz dvorane angleškega delegata lorda Cranborna in mu sporočil vsebino Rooseveltovega govora. V tem govoru je poudaril Roosevelt, da Združene države Sev. Amerike ne bi mogle ostati več v svoji izolaciji, če bi še nadalje napredovala mednarodna anarhija in se ne bi več spoštovala mednarodne pogodbe.

Italijanski listi so reproducirali Rooseveltov govor samo v sedmih vrsticah ter le omenili, da je govoril Roosevelt tudi o zunanjih politikih. V vladnih italijanskih krogi govore, da se ni bati večje reakcije na Rooseveltov govor.

Tudi nemški listi ne objavljajo Rooseveltovega govora, temveč ga vidilni listi le na kratko komentirajo. Zlasti spominjajo na nastop predsednika Wilsona pred 20 leti in naglašajo, da se Wilsonu ni posrečilo uveljaviti svoja načela.

V Ameriki je napravil Rooseveltov govor silen vtis in je vsa Amerika zanj zelo navdušena. Državni podtajnik Hull je dejal, da je govoril Roosevelt vsemu amerškemu narodu iz srca. Rooseveltov govor pa ne pomeni, da bi Amerika kar napovedala vojno Japonski, temveč Roosevelt je hotel s svojim govorom predvsem prebuditi Zvezo narodov ter Francijo in Anglijo, da bi vztrajali na svojem stališču.

Zveza narodov je dobila z Rooseveltovim govorom mogočno oporo in njen sklep glede Japonske je postal odločen in jasan. Sklep vsebuje štiri točke. Prva poudarja, da osvaja ZN argumentacijo daljnovezhodnega odbora (ki je ugotovil, da pomenijo japonski napadi na odprta mesta barbarizem, ki ga ni mogoče opravičiti). V 2. točki se zahteva takojšnje sklicanje devetih sil, ki so sklenile 1. 1922. washingtonsko pogodbo o nedotakljivosti Kitajske. V 3. točki priporoča ZN vsem silam, da nič ne store, kar bi moglo oslabilo silo Kitajske, da pa vsaka sila sama preudari, na kateri način bi mogla učinkovito pomagati Kitajski. Končno je sklenila glavna skupščina v 4. točki, da se njeno zasedanje le odgodi, da ima predsednik vsak hip možnost, da skliče novo sejo daljnovezhodnega odbora.

Praktično pomenijo ti sklepi, da se mora vsaka prepotev izvoza orožja na Kitajsko opustiti, da pa ima vsaka sila pravico, da proglasi tudi bojkot japonskega blaga, da podpira Kitajsko z orožjem in strokovnjaki, a tudi s še bolj učinkovitimi sredstvi, celo z vojaškimi sankcijami. Zveza narodov je s tem storila svojo dolžnost.

Tudi tretja ofenziva Japoncev pri Sangaju se je ponesečila. Japoncem se je sicer posrečilo, da so prebili kitajsko fronto pri Lotienju, toda na hitro poklicane kitajske rezerve so zagnale Japonce zopet nazaj. V vseh teh dneh ofenzive so prodrli Japonci na 13 km dolgi fronti le za 550 metrov. Posebno preglavico delajo Japoncem izvrstno skrite kitajske baterije, ki streljajo z izredno natančnostjo. Ko so prileteli nad fronto japonski aeroplani, da bi odkrili te baterije, so te utihle. Takoj po njih odhodu pa so začele zopet baterije streljati s prejšnjo točnostjo. Tudi na novo došle japonske čete niso mogle doseči nobenega uspeha.

Japonska ima sedaj pod orožjem en milijon ljudi, od katerih je na kitajskih frontah že 700.000 mož.

Policija v Tokiju je aretirala voditelja japonskih delavskih sindikatov, ker je propagiral ustanovitev ljudske fronte na Japonskem.

Na žetveni zahvalni slavnosti na Bückebergu je govoril tudi Hitler, ki je zlasti poudarjal nemško zahtevo po kolonijah. Dejal je, da je sedanjí prostor za Nemčijo mnogo premajhen. Nemci zahtevajo zato svoje kolonije. Če se nam govori, da ne potrebujemo kolonij, ker moremo vse, kar potrebujemo, kupiti, potem moramo reči, da bi tudi mogli vse to kupiti, če se ne bi Nemčija po vojni skozi 15 let izropala. Drugi zopet pravijo, da so kolonije breme, ki nič ne nese. Kljub temu pa nam Nemcem nočejo vrniti naših kolonij. Po Hitlerjevem govoru mu je izročil Göbbels darilno listino, da je ves Bückeberg prešel v njegovo osebno last.

Denarstvo

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke za dne 30. septembra izkazuje naslednje izpremembe (vse številke v milijonih din):

Zlato v blagajnah se je povečalo za 10,1 na 1.673,2, zlato v tujini pa se je znižalo za 0,1 na 31,03, da se je skupna podloga povišala za 10 na 1.704,2.

Devize izven podloge so se zmanjšale za 13,9 na 712,3.

Vsota kovanega denarja se je znižala za 25,7 na 349,5.

Posojila so se po dolgem času zopet enkrat zvišala, in sicer so se zvišala menična posojila za 16,2 na 1.338,4, lombardna pa so se znižala za 0,04 na 251,1, da so se skupno posojila povišala za 16,2 na 1.589,5.

Razna aktiva so narasla za 35,7 na 1.784,05.

Obtok bankovcev se je povečal za 104,7 na 5.842,6. Obveze na pokaz pa so se znižale za 63,1 na 2.356,6.

Razna pasiva so se znižala za 18,8 na 304,8.

Skupno kritje se je povečalo od 26,68% na 26,70%, samo zlato pa od 26,19 na 26,22%.

Ugodno stanje angleških državnih financ

Po podatkih angleškega finančnega ministrstva so se povečali državni dohodki v prvi polovici tekočega proračunskega leta (od aprila do septembra) od 292,2 na 308,9 milijona funtov, izdatki pa so se istočasno povečali od 372,6 na 407,4 milijona funtov. Dohodki so torej narasli za 16,7, izdatki pa za 34,8 milijona funtov, da znaša ves primanjkljaj 98,5 milijona funtov. Kljub temu pa se mora označiti stanje angleških financ kot ugodno. Državni dohodki so namreč v drugi polovici proračunskega leta znatno večji kot v prvi. Letos bodo še prav gotovo, ker zapade prvi obrok za dohodnino, ki je bila letos znatno povečana, šele 1. januarja. Splošno stanje angleških financ se mora kljub velikemu oboroževanju označiti kot zelo dobro. Vsi znaki govore za to, da bo sedanji angleški proračun uravnotežen kljub velikim izdatkom za oboroževanje.

Zastopniki samoupravnih hranilnic so bili sprejeti od trgovskega ministra, kateremu so razložili svoje zahteve glede znanega načrta uredbe o hranilnicah. Zahtevali so, da se mora načrt popolnoma spremeniti, da ostane popolnoma neokrnjeno dosedanje poslovanje hranilnic. Posebej so se zahtevali, da se vrne hranilnicam pupilarni denar. Trgovinski minister je obljubil, da bo sklical posebno konferenco z zastopniki slovenskih hranilnic, preden bo načrt uredbe izročil ministrskemu svetu v presre. Slovenske hranilnice je zastopal dr. Kamusič.

Hranilne vloge pri Mestni hranilnici v Ljubljani so se v septembru dvignile za 3,5 na 81,2 milijona din.

Beograjska Ivozna banka, ki je imela podružnico v Tirani, je dobila dovoljenje, da sme opravljati kompenzacijske posle med našimi in albanskimi podjetniki.

Dinar se je v Albaniji pocenil. Tečaj zlatega albanskega franka je bil dosedaj 7 frankov za 100 din, odslej pa bo prodajala Ivozna banka 100 din za 650 franka, kakor je prodajala dinarje Albanska banka.

Privredna banka v Bački Palanki je sklenila, da bo sedaj po izročitvi kmetijskih dolžnikov Priv. agrarni banki ustavila svojo likvidacijo in zopet začela redno poslovati. Trgovinsko ministrstvo je ta sklep že odobrilo.

Reichsbanka je bila primorana v zadnjem času poslati v tujino večje količine zlata iz svojega rezervnega zlatega fonda, ki je narasel na 220 milijonov mark. Ker se je razvila nemška zunanja trgovina letos zelo ugodno, je tem bolj zanimivo vprašanje, za kaj je morala Nemčija izvoziti zlato.

Portugalska narodna banka je predlagala vladi, da odpravi vse devizne omejitve ter dovoli zopet prost promet kapitalov.

Pomagači tujega kapitala „Vreme“ brani še naprej veleblagovnice

Beograjskemu »Vremenu«, o katerem pravi vsa javnost, da je vladni list, gre neravno ponosna čast, da se med vsemi jugoslovenskimi dnevniki s posebno vehemenco zaganja v korist veleblagovnic. Objavil je cele strani zagovora veleblagovnic, med drugim tudi celostranski inserat, da so od takrat, ko je začela delovati v naši državi veleblagovnica »Ta-Ta«, prenehali konkurzi trgovcev in se povečalo število trgovin. Kako prazna je ta trditve in naravnost smešna, smo zadostno razjasnili in v resnici se tudi nihče več ne upa ponoviti tega abotnega argumenta.

Tako ga je opustilo »Vreme« in v eni svojih zadnjih številki prišlo na dan z novimi »argumenti«. V velikem članku, ki ga krasita fotografiji dveh velikih veleblagovnic, ene v Brooklingu, druge v Berlinu, skuša na vsak način dopovedati svojim bralcem, da so veleblagovnice ne le gospodarska nujnost in družbena potreba naše države, temveč tudi velika socialna potreba. Tudi to ve povedati »Vreme«, da ustvarjajo veleblagovnice trgovsko etiko in da tudi niso v škodo malemu trgovcu.

Teško, če so bile še kdaj napisane z drznim čelom tako gorastne neresnice, kakor so te, ki jih je napisalo »Vreme« v obrambo veleblagovnic. Trgovsko etiko, da ustvarjajo veleblagovnice! Kaj naj ta bo v tem, da prodaja vsako blago, brez ozira na njegovo kakovost? Ali naj bo etika v tem, da se iz konkurznih mas nakupljeno blago prodaja naprej in le s pomočjo nizke cene?

Še bolj smešna je trditve, da

opravljajo veleblagovnice socialno funkcijo, ker omogočajo s prodajo predmetov na obroke, da si more vsakdo kupiti predmete, ki jih požel! Več ko dokazano vendar je, da nihče ne kupuje tako drago ko tisti, ki kupuje na obroke! Bolje je si kje izposoditi denar in s tem denarjem kupiti blago, kakor pa kupovati na obroke. Hvala lepa za takšno socialnost.

Sicer pa se res ne izplača, da bi bolj na široko odgovarjali na »argumente« »Vremena«. Kajti vsi ti argumenti so tako privlačeni za lase, so tako očitne prazne fraze, da morejo zmotiti le silno nerazsodne ljudi. Zato bi poudarili le naslednje. Veleblagovnice so tvorba velekapitala, predvsem židovskega. Njih namen je samo eden, da iz najbolj revnih slojev izvabijo tudi zadnji dinar. Njih pravo torišče je le v deželah z močno industrij, ker je tudi eden njih glavnih namenov, da spravijo v promet predmete, ki se izdelujejo na tekočem pasu. Veleblagovnice so negacija kvalitetnega blaga, namesto katerega širijo do skrajnosti tipizirane čisto enake predmete. Tudi v velikih narodih je zato odpor proti veleblagovnicam močan, če pa ni ta tudi vedno uspešen, če pa stvar v tem, ker je boj proti velekapitalu tudi v drugih vprašanjih le redko uspešen. Velekapital je pač danes gospodar sveta.

Toda brez ozira na vse sanjarije in fantazije »Vremena« moramo naglasiti naslednje:

»Vreme« velja kot vladni list in zato smatra velik del javnosti, da je to, kar zagovarja »Vreme«, tudi izraz mnenja vlade. Prav zato pa je »Vreme«, ki velja ogromno de-

narja, dolžno, da tem bolj pomisli, preden se odloči za takšno kampanjo, kakor je kampanja za veleblagovnice. Kajti s takšno kampanjo »Vreme« kompromitira tiste, ki so za njim.

Stvar je vendar več ko jasna! Vse jugoslovensko trgovstvo se je z največjo solidarnostjo izreklo proti veleblagovnicam. Izreklo se je predvsem tudi zato, ker so te veleblagovnice last tujega kapitala. Če se more »Vreme« kot list, ki ima svoje posebne račune, angažirati za te tuje veleblagovnice, potem se ne more vlada, ki mora braniti v prvi vrsti interese domačega prebivalstva. Nikakor pa tudi ni mogoče reči, da bi bila vlada istega mnenja ko »Vreme«, saj je vlada lani podaljšala veljavnost uredbe o prepovedi veleblagovnic.

Upravičeno moremo zato sklepati, da si dovoljuje »Vreme« v vprašanju veleblagovnic ekstraturo, ki ni v skladu z njegovim stališčem kot vladnim listom. Ta ekstratura se ne bi smela trpeti in zato pričakujemo od vladnih krogov, da napravi tej ekstraturi »Vremena« konec ali pa da izjavi, da »Vreme« ni vladni list in da ni tolmač njenega naziranja.

Nikakor pa ne gre, da bi list, ki velja kot vladni list, branil interese tujega kapitala na škodo domačega in nacionalnega trgovstva! Če bi to dopustili, potem je pač vsaka gospodarska osamosvojitev našega naroda nemogoča, potem bomo res še padli na stopnjo kolonialnega naroda, ki niti v gospodarstvu lastne dežele nima besede.

Sklepi lesne konference v Stockholmu

Znižanje izvozne kvote za 10 odstotkov — Stabilizacija lesnih cen

Kakor smo že na kratko poročali, je bilo na lesni konferenci E. T. E. C. (European Timber Exporters Convention) v Stockholmu sklenjeno, da se za leto 1938. znižajo izvozne kvote za 10%. Naša delegacija pod vodstvom Ivana Hochsingerja se je trudila, da bi se za Jugoslavijo kvota ne znižala, vendar pa s svojo zahtevo ni mogla prodrati. Tako se je znižala za Jugoslavijo izvozna kvota za mehki les od 168.000 na 151.000 standardov. (En standard je 4,7 kubičnih metrov in bomo mogli torej izvoziti 710.000 kub. metrov mehkega lesa.)

K sklepom konference ko tudi o njenem poteku podaja »Jugoslovenski Lloyd« naslednje pripombe:

Ker je začel v zadnjem času naš izvoz lesa v Anglijo zaradi njenih velikih zalog nazadovati, nam sklep stockholmske konference daje še vedno dovolj velike izvozne količine, zlasti še, ker je v letošnjem letu naš lesni izvoz znatno narasel. Tudi se ne sme pozabiti, da je naš lesni izvoz v Nemčijo in Italijo zaradi nastalih plačilnih težkoč prišel v krizo in da nam ni za l. 1938. kazalo ravno najbolje. Ker so cene na domačem trgu precej visoke, bi nam v primeru večjega nazadovanja izvoza grozila katastrofa, ker naši izvozniki ne bi mogli prenesti novega padca cen. Ker pa nam je sedaj zagotovljen izvoz 710.000 kubičnih metrov lesa, bo imela regulacija ter predvidena stabilizacija cen na evropskem lesnem trgu tudi za nas ugoden vpliv, da moremo tudi mi računati s stabilizacijo cen, kar bo zelo olajšalo kalkulacijo. Z uspehom stock-

holmske konference smemo biti torej zadovoljni.

O poteku konference daje zagrebški list še naslednje informacije. Na stockholmski konferenci so prvič prisostvovala konferenci E. T. E. C. države, ki uvažajo les. Ta udeležba je bila zelo koristna. Dosedaj so namreč lesne uvozne države vedno očitale izvoznikom, da neupravičeno draže les in da delajo s tem v prilog spekulaciji. Izvozniki so te očitke vedno odklanjali ter skušali doseči bolj ozko sodelovanje z uvozniki. To se je sedaj doseglo in posledica tega je, da sedaj tudi uvozniki uvidevajo, da je pravilno, če hočejo izvozniki lesa z zmanjšanjem kvot doseči stabilizacijo cen. To je tem bolj potrebno, ker vlada že od maja meseca dalje na evropskem trgu glede cen velika negotovost.

Računa se, da so zaloge v nekaterih uvoznških državah, zlasti v Angliji za 15% večje kakor lansko leto. Ta dvig sicer ni čezmerno, vendar pa je zadostij velik, da bi mogel preprečiti zdrav raz-

voj cen. Tudi uvozniki so morali spoznati, da je edina rešitev v zmanjšanju izvoznih kvot. Dejansko je trg tudi reagiral na stockholmski sklep in tendenca se je na londonskem lesnem trgu okrepila.

Novi položaj je zlasti ugoden za uvoznike, ki imajo večje zaloge, ker bo pri stabilizaciji cen narasla vrednost njihovih zalog.

Lesna konvencija je bila podaljšana za eno leto ter velja avtomatično še za eno leto, če ne bi bila izrečno prej odpovedana.

Podaljšanje konvencije pomeni neko jamstvo, da doseženi nivo cen ne bo izpostavljen napadom zaradi nepredvidenih konjunkturalnih pojavov, ki bi bili nevarni ne le za producente in uvoznike, temveč tudi za izvoznike. Vse države izvoznice so soglasno pristale na sklepe stockholmske konference. Upajmo torej, da bo tudi na lesnem trgu vendar že enkrat zavladal večji mir in da ne bo več neprijetnih iznenadenj.

Povpraševanje po našem blagu v tujini

Les in lesni izdelki:

- 1031 — New York City: lesna moka,
- 1032 — Pestscenterzset: vinski sodi (po 700 do 800 litrov in po 4000 litrov) ali doge za sode,
- 1033 — Tel-Aviv: mehak jelov les v deblih po 50 cm debelosti, približno 2 m dolgih.
- 1034 — Atene: žagan les in hlodi, beljen in nebeljen,
- 1035 — Brooklyn: raznovrsten les,

- 1036 — Amsterdam: mehak les (480 m³ posebne specifikacije)
- 1037 — London: pleteni pisani koški (v narodnem slogu),
- 1038 — Praga: topolov les za furnirje.

Deželni pridelki:

- 1039 — Reka: sladki janež in zdravilne rastline (kamilice, rožmarin, bolhač),
- 1040 — Český Tešín: ajda,
- 1041 — Lecco (Italija): bolhač v cvetju (zaprt),

Žvečite in ostanite zdravi

NASVET NEKEGA ZDRAVNIKA

● Neki znameniti zdravnik svetuje svojim pacientom, da žvečijo Wrigley (beri rigli) gumi po vsaki jedi, da postanejo usta sveža, ugoden dih in zobje čisti. Pospešuje probavo in povzroča prost dotok sline.

ZAVITKI po Din 1.—, 2.— in 5.—

WRIGLEY

THE FAVORITE OF HOLLYWOOD

Gumi za žvečenje po jedi

Generalno zastopstvo in skladišče: Agentura OZMO, Zagreb, Vlačka 72a Tel. 52-80

- 1042 — Tel-Aviv: konzerve iz povrtnine (gobe, sparglji, grah),
- 1043 — Haifa: ponuja se zastopnik za koruzo,
- 1044 — Rim: žitarice in suha povrtnina,

Proizvodi sadjarstva:

- 1045 — Zwickau: orehi,
- 1046 — Tel-Aviv: sadne konzerve,
- 1047 — Le Caire: ponuja se zastopnik za suho sadje, zlasti za mandeljne, orehe in lešnike,

Proizvodi živinarje, perutninarstva in ribarstva:

- 1048 — Tel-Aviv: mesne konzerve (salame, klobasice, gosje pastete),

Industrijski proizvodi:

- 1049 — New York: gumbi za rokavice,
- 1050 — Chicago: umetniški predmeti in izdelki kakor: lutke v narodnih nošnjah, čipke, vezanine, preproge, pohištvo za eno največjih veleblagovnic Amerike,
- 1051 — New York: steklene kroglice in iz lesa za razne okraske,
- 1052 — Basel: papir iz cunj v svetlih, natron — celulozni papir v svetlih za kondenzatorje.

Razno:

- 1053 — Reka: vinski kamen,
- 1054 — Singapore: zastopnik išče zvezo z našimi izvozniki in uvozniki trdkami.
- 1055 — Reka: lim iz kosti,

Opomba:

St. 1. — Omaha (Nebraska, U. S. A.): neka firma išče zvezo s kupei železnih odpadkov (50.000 ton) ter z bakrenimi in medenastimi odpadki (10.000 ton).

Izvozniki, ki se zanimajo za eno od navedenih ponudb ali povpraševanj, naj se obrnejo na Zavod za pospeševanje zunanje trgovine Beograd, Ratnički dom, ter naj pri tem navedejo: 1. številko, pod katero je blago navedeno, 2. točno označbo vrste blaga, 3. način embalaže z ozirom na tržne uzance, 4. količino razpoložljivega blaga, 5. ceno, franko naša meja ali cif pristanišče države, kamor naj pride blago, 6. plačilne pogoje in 7. rok dobave. Za boniteto tujih tvrdk Zavod ne jamči.

Dobave - licitacije

Sumska uprava v Boh. Bistrici proda na ustni licitaciji dne 11. oktobra ca. 2200 prn ljubja.

Restavracija »Šestica« na Tyrševi cesti sta prevzela Ana in Albin Izlikar. Ker je že od prej in tudi zdaj vedno dobra pijača in jedaja za solidno ceno gostom na razpolago, se cenj. trgovcem obisk te dobre restavracije priporoča.

Doma in po svetu

V soboto obhaja jugoslovanski narod tretjo obletnico tragične smrti velikega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. V teh treh letih je jugoslovanski narod dostikrat težko občutil, kako zelo mu manjka njegov voditelj. S še večjo hvaležnostjo in s še večjo prisrčnostjo se zato spominja jugoslovanski narod smrti svojega vodnika ter s še večjo slovesnostjo obljublja, da bo ostal zvest njegovim idealom ter zvesto čuval s tako velikimi žrtvami pridobljeno svobodo. — Slava spominu kralja — Mučenika!

Ministrski predsednik dr. Stojadinović odpotuje v Pariz, da podpisuje prijateljsko pogodbo s Francijo, ki bo podaljšana do 2. decembra 1942. Istočasno bo podpisal tudi novo trgovsko pogodbo.

Vojvoda in vojvodinja Windsorska sta obiskala jugoslovanski paviljon na pariški razstavi.

Angleški vojni minister Cooper je prišel v Šibenik ter se potem odpeljal k slapovom Krke. Iz Šibenika je odpotoval v Egipt, nadzirat angleške pomorske postojanke.

Iz krogov beogradske združene opozicije se trdi, da je bil v Zagrebu dosežen popoln sporazum in da sta Ljuba Davidović in Joca Jovanović že pristala na pripombe dr. Mačka. Sedaj je treba samo, da pristane nanje še Aca Stanovjević in sporazum se bo mogel podpisati.

Za tajnike Zavoda za pospeše-

vanje zunanje trgovine so imenovani: Miloje Andrić, Ivan Dubravčić in Miro Hofbauer, za računskega inšpektorja Valentin Zamban, za pristave pa Radoslav Semis, Dušan Plavšić in Milutin Petrović.

Glavno ravnateljstvo drž. železnice v Beogradu je dovolilo, da se ustanovi postajališče Groblje.

Devet novih gimnazij je bilo otvorenih od začetka letošnjega šolskega leta v naši državi, od teh 3 v Beogradu.

Spomenik industrialcu Petru Tesliću bo odkrit v nedeljo 10. oktobra v njegovem rojstnem kraju Ostrvici v Liki.

Jadranski dan se bo letos praznoval v vsej državi 31. oktobra.

Del mesta Vukovara je pod vodo, ker je prestopila Donava bregove. Prebivalci mesta se vozijo po ulicah v čolnih.

Perutnina, teleta in druga živila so se v zadnjem času podražila v Osiijeku za skoraj 30%.

Grški ministrski predsednik Metaksas je v razgovoru z novinarji izjavil, da hoče Grčijo napraviti za prvo združeno državo.

Aga Kan, je kot predsednik skupščine Z. N. že razposlal vabila za sestanek držav, ki so podpisale washingtonski sporazum 1. 1922.

Angleški listi poročajo, da je Japonska pod vtisom ameriških groženj sedaj pripravljena na pogajanja zaradi Kitajske.

Mussolini je ukazal, da mora takoj oditi 5000 savojskih grenadirjev v Šangaj, da branijo mednarodni del mesta.

Bruno Mussolini, sin italijanskega ministrskega predsednika, je

baje sodeloval pri zadnjem bombardiranju Valencije.

Hitlerjevo potovanje v Rim je odloženo. Neke vesti pravijo, da bo Hitler odpotoval v Italijo šele spomladi.

V zvezi katoliških strank v Belgiji je nastal razkol ter se bo katoliška stranka razbila na konservativno in demokratsko stranko.

Predlog o združitvi laburistične stranke s komunistično je bil odklonjen z 1,730.000 proti 373.000 glasovom.

Izvršni odbor laburistične stranke je izdelal za sedanjí kongres stranke resolucijo, ki obsoja sedanjí napad Japonske na Kitajsko ter zahteva, da proglasi Zveza narodov proti Japonski gospodarski bojkot.

Arabski teroristi so poškodovali velike petrolejske cevi, ki vodijo iz Iraka v Palestino. Zlasti so poškodovane cevi med Mosulom in Jafo.

Posebno ministrstvo za letalstvo bo v kratkem ustanovljeno v Turčiji.

53.000 učiteljev je stopilo na Poljskem v stavko, ker je vlada razpustila učiteljsko organizacijo ter prevzela v svojo upravo učiteljski fond, ki znaša okoli 10 milijonov zlotov. Zelo mnogo učiteljev je bilo aretiranih.

Na varšavskih visokih in srednjih šolah so uvedli uporabo židovskih sedežev. Na teh klopeh morajo sedeti židovski dijaki, dočim se noben krščanski dijak na te klopi ne sme vnesti. Ni čuda, da so se židovski dijaki temu ponizanju uprli. Oblasti pa so zlomile odpor židovskih dijakov.

Berlinska zdravniška zbornica je izdala poročilo, ki pravi, da je danes v Nemčiji 37.735 praktičnih zdravnikov, od katerih je 3725 židov.

Mornarji vseh ladij v Mehikem zalivu so začeli stavkati in zahtevajo povišanje mezd.

Zunanja trgovina

Uvozni komite pri Narodni banki bo v kratkem sklepal o novem režimu za kavo.

V Temišvaru se bodo v kratkem začela romunsko-jugoslovanska pogajanja zaradi določitve skupnih norm za izvoz živine in mesa v Nemčijo. Kakor sta se Madžarska

in Jugoslavija že dogovorile za skupen nastop na nemškem trgu, tako se bosta sedaj dogovorile tudi Romunija in Jugoslavija.

Romunska vlada je zavezala romunske izvoznike, da bodo pri zaključku izvoznih kupčij v države s slabo valuto izvozili na vsakih 1000 vagonov pšenice tudi 200 vagonov romunskega vina. Če tega izvozniki ne bi mogli doseči, potem se bo njih izvozna premija znižala od 7000 na 4000 lejev.

Med Kitajsko in Avstrijo je bil sklenjen dogovor, po katerem se bo v avstrijski kovnici nakovalo za Kitajsko 120 milijonov kitajskih novcev.

Izvoz nemških avtomobilov se je v prvih sedmih mesecih povečal od 22.094 voz v vrednosti 47,3 milijona mark v l. 1936, na 40.758 voz v vrednosti 67,6 milijona mark v letu 1937.

Radio Ljubljana

Sobota, dne 9. oktobra. 12.00: Plošče — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored, obvestila — 13.15: Plošče — 14.00: Vreme — 18.00: Radijski orkester — 18.40: Poglabitev ljubljanskega kolodvora (ing. Stanko Dimnik) — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored — 19.30: Nac. ura: O kralju Aleksandru I. Zedinitelju (Niko Bartulović) — 19.50: Pregled sporeda — 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar) — 20.30: »Sredi dolenskih gorc...« Pisan večer. Besedilo napisal Jože Dular. Sodelujejo člani rad. igr. družine, Akademski pevski kvintet in Kmečki trio. Vodi Savo Klemenčič — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.15: Koncert radijskega orkestra.

Nedelja, dne 10. okt. 8.00: Pihal-

ni kvartet — 9.00: Čas, vreme, poročila, spored — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve — 10.10: Verski govor (dr. Gvido Rant) — 10.30: Plošče — 11.00: Otroška ura: Gašperček — 11.30: Koncert radijskega orkestra — 13.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 13.15: Plošče po željah — 17.00: Kmet, predavanje: Gnojilni in rastlinski poskusi v šoli na Grmu (ing. Franjo Kotlovšek) — 17.30: Pevski sekstet »Mladost« — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30: Nac. ura: O naši narodni vojski (Andrija Božanović) — 19.50: Wagner: Zalna koračnica iz glasbene drame »Somrak bogov« (plošča) — 20.00: Koroški večer: Naša severna narodnostna meja (predava dr. Roman avnik) — Adamič: Koroška suita (radijski orkester) — R. Savin: Dva speva iz »Gospodstvskega zvona« poje g. Tone Petrovič — Gregorc: Koroški raj, potpuri — Najžer: Ob Zili in Dravi, potpuri (radijski orkester), vmes recitacije — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.15: Plošče.

Ponedeljek, 11. okt. 12.00: Plošče — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored, obvestila — 13.15: Po opernem svetu (plošče) — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Zdravniška ura: Dedovanje (dr. Anton Breclj) — 18.20: Ukrajinski venčki (plošče) — 18.40: Slovenska narodna pesem (France Marolt) — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30: Nac. ura: Trije veliki pesniki troimenih bratov: Djura Jakšič, Silvije Kranjčević in France Prešeren — 10.50: Zanimivosti — 20.00: Koncert radijskega orkestra — 21.00: Citraške točke (plošče) — 21.15: Gregorčev pihalni kvintet — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.15: Palčkova ura (izvaja radijski orkester).

Naznanilo!

Prezela sva staroznano restavracijo

pri „Šestici“ 6

Potrudila se bova cenj. goste zadovoljiti z najboljšo postrežbo, tako s prvovrstno kuhinjo, kakor tudi z najboljšo pijačo. Priporočava se cenj. občinstvu, ljubljanskim, podeželskim in inozemskim trgovcem za nadaljnji obisk

Ana in Albin Izlikar

Cenjenim trgovcem se priporoča

DOLENC JOSIP, TRGOVINA S KRZKOM IN DELAVNICA, LJUBLJANA

Barvanje in strojenje vsch kož Sv. Petra c. 19 - Tel. 22-62

KNJIGOVEZNICA JUGOSLOVANSKE TISKARNE

reg. zadr. z o. zav.

LJUBLJANA, KOPITARJEVA 6

Nudi po izredno nizkih cenah: Salda-konte, štrace, journale, šolske zvezke, mape, odjemalne knjižice, risalne bloke itd.

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

Ivan Jelačin

Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna postrežba! — Zahtevajte cenik!

F. HREHORIC

Manufakturna veletrgovina na veliko in na drobno

LJUBLJANA

TYRŠEVA CESTA 28 TELEFON ŠTEV. 24-04

MODNE TKANINE ZA DAME IN GOSPODE

LONČAR — RAŠKA — STARE LJUBLJANA, Frančiškanska ul. 3

„KVERTA“

D. Z. O. Z.

LJUBLJANA

Tyrševa cesta št. 67

TVORNICA KUVERT IN KONFEKCIJA PAPIRJA

D. M. C. & C. M. S.

prejico, krpanec, Primor, Kronsko in umetno svilo, čipke, šolske in krojaške potrebščine, zimsko trikotažo in drugo galanterijsko ter drobno blago nudi po najnižjih cenah

OSVALD DOBEIC

LJUBLJANA, Pred Škofijo št. 15

Velika izbira raznih gumbov! Na debelo! Na drobno!

ZALOGA PAPIRJA NA DEBELO

TOVARNA PAPIRNATIH VREČIC

A. ZESCHKO

Ljubljana, Cankarjevo nabr. 1

Ustanovljeno 1867

Telefon št. 2519 — Poštna hranilnica Ljubljana št. 10 951

»**POTNIK**« Za razpečavanje prvovrstnih parketnih plošč v vseh delih Jugoslavije se iščejo potniki, ki redno obiskujejo arhitekta in graditelje. Upoštevajo se le oni, ki za razpečavanje kake prvovrstne predmete, ki spadajo v gradbeno stroko in oni, ki nudijo s svojo preteklostjo popolno garancijo. Navesti je reference. Ponudbe na upravo lista pod št. 10.778.

Zdravilna zelišča, korenine, cvetje, listje itd. plača najbolje

J. LAVRIČ, 15, rue Grande Chaumiere, PARIS (6)

Ponudbe z vzorci c. i. f. Marseille in franko Paris

Vljudno naznanjam, da sem prevzel po pokojnem **FILIPU PRISTOU** črkostlikarski artistski atelje za specialno slikanje na steklo, kovine, les, zid, platno, slikanje grbov, po predpisih itd. ter ga bom sedaj uredil v lastni delavnici.

Izvrševal bom vsa črkostlikarska, pleskarska, ličarska in soboslikarska dela točno, vestno in solidno po najnižjih konkurenčnih cenah, za kar se vsem cenjenim naročnikom in znancem najtopleje priporoča za vsa v mestu in podeželju v to stroko spadajoča dela staroznana tvrdka

IVAN BRICELJ

specialna delavnica za črkostlikarstvo, soboslikarstvo, pleskarstvo in ličarstvo

Tyrševa cesta 15 Ljubljana Gosposvetska št. 2

Telefon 33-07 Ustanovljeno 1893